

ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพต่อการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำการรับรู้สมรรถนะแห่งตนและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย

ชุรีกรณ์ เจริญพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโททางศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พุทธศักราช 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบบัณฑิตวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จุรีกรณ์ เจริญพงศ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา ได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
(ชื่อ นามสกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

.....
(ชื่อ นามสกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีกรณ์ ทรัพย์กรานนท์)

.....
(ชื่อ นามสกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.รีวิวรรณ เพ็อกันหา)

.....
(ชื่อ นามสกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

คณะกรรมการสอบบัณฑิตวิทยานิพนธ์

.....
(ชื่อ นามสกุล)

ประธาน

(ดร.รัชนี นามจันทร์)

.....
(ชื่อ นามสกุล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)

.....
(ชื่อ นามสกุล)

กรรมการ

(ดร.รีวิวรรณ เพ็อกันหา)

.....
(ชื่อ นามสกุล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกนุช ชื่นเลิศสกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(ชื่อ นามสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ ๑๗ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคต้น ปีการศึกษา 2549

ประกาศคุณภาพ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างดีเยี่ยมจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีกรรณ์ ทรัพย์กรานนท์ และ ดร.รุ่ววรรณ ผ่ากัณหา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้คำแนะนำและปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์ ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี่

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย พร้อมทั้งให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างดีเยี่ยม

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเมืองยะเขิงเทรา ที่อนุญาตให้ดำเนินการวิจัย นายแพทย์พิทักษ์ ไชยกุล ตลอดจนหัวหน้างานและเจ้าหน้าที่กลุ่มงานเวชระเบียน หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ประจำคลินิกโรคหัวใจ แผนกผู้ป่วยนอกรายรรรทุกท่านที่ให้ความเอื้อเฟื้อและอำนวย ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จ

ขอขอบพระคุณผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณสำหรับกำลังใจ ความช่วยเหลือ ความรักและความเอื้ออาทรที่มี ต่อกันตลอดระยะเวลาในการศึกษา จากเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนในสาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

ขอขอบพระคุณพ่อและแม่ ที่เป็นกำลังใจ ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนในทุกด้าน แก่ลูกคนนี้มาโดยตลอด น้อง ๆ และครอบครัว “เอี่ยวสารุรักษ์” รวมถึงผู้ช่วยวิจัยทุกท่านที่เคยช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล รวมทั้งเป็นกำลังใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอบพระคุณ “พระเจ้า” ที่ทรงเป็นที่ปรึกษามหัศจรรย์ สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สนับสนุนทุนเพื่อการวิจัย ในครั้งนี้

ธุรีกรรณ์ เจริญพงศ์

47910869: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้สูงอายุ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ: พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ/ การรับรู้ประโยชน์ของการกระทำ/ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน/ ผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย

ธุรการณ์ เจริญพงศ์: ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพต่อการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย (EFFECTIVENESS OF HEALTH BEHAVIOR PROMOTION PROGRAM ON PERCEIVED BENEFITS OF ACTION, PERCEIVED SELF-EFFICACY AND HEALTH PROMOTING BEHAVIOR AMONG ELDERLY WITH HEART FAILURE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: วารี กังใจ, พย.ด., รัชนีกรรณ์ ทรัพย์กรานนท์, Ph.D. (Nursing) และ รีวิวรรณ แผ่นกัมaha, กศ.ด. 152 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเก็บทดลอง ศึกษาแบบ 2 กลุ่ม วัดซ้ำ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพต่อการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายที่มารับบริการที่คลินิกโรคหัวใจ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเมืองฉะเชิงเทรา จำนวน 20 คน ต่ำอย่างจังเพื่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพตามโปรแกรมที่วางแผนไว้ที่บ้าน เป็นรายบุคคล กลุ่มควบคุม ได้รับคำแนะนำตามปกติ เก็บรวบรวมข้อมูลในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล โดยใช้แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพแบบสอบถามการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของ ทักษิรัตน์ เวชมนัส (2547) และแบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายของ ทักษิรัตน์ เวชมนัส (2547) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่มและเปรียบเทียบเชิงพหุตามวิธีของนิวแมน – คูลส์

ผลของการวิจัยพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองต่อการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ของ การกระทำ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าระยะก่อนการทดลองและสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในระยะติดตามผลกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ของ การกระทำ การรับรู้สมรรถนะแห่งตน และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ไม่แตกต่างจากระยะหลังการทดลอง

การศึกษานี้แสดงให้เห็นแนวทางในการนำไปโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพไปประยุกต์ใช้ใน การปฏิบัติการพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย เพื่อเพิ่มการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำการรับรู้สมรรถนะแห่งตนให้มีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน และลดการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำในโรงพยาบาล

47910869: MAJOR: GERONTOLOGICAL NURSING; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS: HEALTH PROMOTING BEHAVIOR/ PERCEIVED BENEFITS OF ACTION/ PERCEIVED SELF ~ EFFICACY/ ELDERLY WITH HEART FAILURE

JUREEPORN JAROENPONG: EFFECTIVENESS OF HEALTH BEHAVIOR PROMOTION PROGRAM ON PERCEIVED BENEFITS OF ACTION, PERCEIVED SELF – EFFICACY AND HEALTH PROMOTING BEHAVIOR AMONG ELDERLY WITH HEART FAILURE). ADVISORY COMMITTEE: WAREE KANGCHAI, D.N.S., RARCHARNEEPORN SUBGRANON, Ph.D. (NURSING), RAWEEWAN PAOKANHA, Ed.D., 152 P. 2007.

The research was designed as a two – group, repeated measure quasi – experimental research, and aimed to study effectiveness of health behavior promotion program on perceived benefits of action, perceived self – efficacy, and health promoting behavior among elderly with heart failure. The experimental group was the elderly with heart failure from the Heart Clinic, Out – patient Department in Meung Chachoengsao hospital.

The sample consisted of 20 elderly people, obtained through simple random sampling, with 10 in the experimental group and 10 in the control group. The experimental group received the health behavior promotion; while the control group received regular training. The instruments used for data collection were the perceived benefits of action scale, the perceived self – efficacy scale and the health promoting behavior of heart failure elderly scale. The statistical devices for data analysis were frequencies, mean, standard deviations, repeated measure analysis of variance: between – subject variable and one within – subject variable and Newman – Keuls method.

The results of the study revealed that the interaction between the method and interval for perceived benefits of action, perceived self – efficacy and health promoting behavior was significant at the level of .05. The experimental group had significant higher perceived benefits of action, perceived self – efficacy and health promoting behavior than the control group at the post – program and the follow up at .05 levels. There was no significant difference in perceived benefits of action, perceived self – efficacy, and health promoting behavior between the post – program and the follow up in the experimental group.

This study could be used as a guideline for applying the health behavior promotion program for the elderly, the enhancement behavior on perceived benefits of action, perceived self – efficacy, and health promoting behavior to prevent complication of disease and to reduce readmission to the hospital.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	หน้า
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	น
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	ฉ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถาມในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
เหตุผลสนับสนุนสมมติฐานในการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	13
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
ประโยชน์ที่คาดหวัง.....	15
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
ภาวะหัวใจวายในผู้สูงอายุ.....	19
ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพ.....	28
โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	64
การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 สรุปและอภิปรายผล.....	93
การอภิปรายผลการวิจัย.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	98
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	109
ภาคผนวก ข แผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย.....	111
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
ภาคผนวก ง เอกสารการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	144
ภาคผนวก จ เอกสารการรับรองโครงการวิจัย.....	150
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	72
2 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ในระย่างก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	75
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	76
4 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระย่างก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล.....	78
5 ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย.....	79
6 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ของการกระทำเป็นรายคู่ของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายในกลุ่มทดลอง ในระย่างก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวเมน – คูลส์ (Newman – Keuls Method).....	80
7 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายระย่างก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	81
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง.....	82
9 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระย่างก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล.....	84
10 ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนเป็นรายคู่ของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายในกลุ่มทดลอง ในระดับก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวเมน – คูลส์ (Newman – Keuls Method)...	86
12 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ระดับก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	87
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง	88
14 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระดับก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล.....	90
15 ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่อพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย.....	91
16 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพเป็นรายคู่ของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายในกลุ่มทดลอง ในระดับก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบแบบนิวเมน – คูลส์ (Newman – Keuls Method).....	92

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	18
2 รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ.....	36
3 รูปแบบการทดลอง.....	54
4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการทดลอง.....	70
5 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประทับใจชั้นของการกระทำของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะเวลาของ การทดลอง.....	77
6 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวาย ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะเวลาของ การทดลอง.....	83
7 กราฟเส้นแสดงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเฉลี่ยการพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะหัวใจวายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับระยะเวลาของ การทดลอง.....	89